

Sygn. akt I ACa 4/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 października 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Małgorzata Wołczańska
Sędziowie :	SA Ewa Jastrzębska (spr.) SA Ewa Solecka
Protokolant :	Agnieszka Szymocha

po rozpoznaniu w dniu 25 października 2016 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa F. F.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w K.

o naprawienie szkody

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 22 października 2015 r., sygn. akt II C 819/13,

- 1) zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1., 3. i 4. w ten sposób, że powództwo oddala i nie obciąża powoda kosztami procesu;
- 2) nie obciąża powoda kosztami postępowania apelacyjnego.

SSA Ewa Solecka	SSA Małgorzata Wołczańska	SSA Ewa Jastrzębska
-----------------	---------------------------	---------------------

Sygn. akt I ACa 4/16

UZASADNIENIE

Powód F. F. domagał się od pozwanej (...) Spółce Akcyjnej w K. kwoty 79.537,54 złotych wraz z odsetkami ustawowymi oraz kosztami procesu.

Uzasadniając swoje roszczenie wskazał, że poniósł koszty wykonania koniecznych zabezpieczeń swej nieruchomości przed deformacją powierzchni terenu kategorii trzeciej wynikającą z ruchu górniczego prowadzonego przez pozwaną, która może wystąpić w przyszłości.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie zwrotu kosztów procesu. Zarzuciła, że aktualnie teren nieruchomości powoda ma kategorię „0”, natomiast po okresie koncesyjnym, tj. po 2020r. możliwe będzie prowadzenie eksploatacji, jednakże biorąc pod uwagę obecną sytuację w górnictwie nie ma pewności czy taka eksploatacja będzie w ogóle prowadzona.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 22 października 2015r. Sąd Okręgowy w Katowicach:

1. zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 76.444,51 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 21 listopada 2013r.;
2. oddalił powództwo w pozostałym zakresie;
3. zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 3617,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;
4. nakazał pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Katowicach kwotę 4675,62 zł tytułem opłaty od pozwu i wydatków od uiszczenia, których strona powodowa była ustawowo zwolniona.

W uzasadnieniu ustalił, iż powód jest właścicielem nieruchomości położonej w R. przy ul. (...), zabudowanej domem jednorodzinny zlokalizowanym na działce oznaczonej numerem ewidencyjnym (...) (dowód: odpis z księgi wieczystej nr (...) – k. 5 – 6 akt). W dniu 8 lutego 2013 roku powód nabył od (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B. nieruchomość z rozpoczętą budową jednorodzinnego wolnostojącego domu mieszkalnego za cenę 234.000,- złotych (dowód: akt notarialny z dnia 8 lutego 2013 roku Rep. (...) – k. 142 – 146 akt). Natomiast Spółka kupiła wskazaną nieruchomość w dniu 21 października 2011 roku jako działkę niezabudowaną i nieuzbrojoną za cenę 100.000,- złotych (dowód: akt notarialny z dnia 21 października 2011 roku Rep. (...) k. 136 – 141 akt). W odniesieniu do przedmiotowej nieruchomości w dniu 31 maja 2012 roku została wydana przez pozwaną informacja, wedle której w rejonie obejmującym przedmiotową nieruchomość występują udokumentowane zasoby bilansowe możliwe do zagospodarowania po okresie koncesyjnym, tj. po 31 sierpnia 2020 roku, których eksploatacja w przyszłości w oparciu o obecne warunki techniczno-ekonomiczne projektowanej eksploatacji spowoduje wystąpienie deformacji powierzchni terenu trzeciej kategorii (dowód: informacja o warunkach geologiczno-górnictwowych z dn. 31 maja 2012 roku – k. 24 – 25 akt).

Inwestor – (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w B. w czerwcu 2013 roku zleciła dokonanie kosztorysu kosztów zabezpieczenia nieruchomości położonej w R. przy ul. (...) przed wpływami eksploatacji górniczej. Wedle wyliczenia firmy projektowej koszt netto zabezpieczenia nieruchomości powoda przed ewentualnymi szkodami górniczymi stanowi kwota 64.664,67 złotych netto (dowód: kosztorys sporządzony w czerwcu 2013 roku przez (...) – k. 26 – 36 akt) Natomiast na zlecenie pozwanej dokonano wyliczenia kosztów zabezpieczeń przedmiotowego budynku na podstawie koreferatu z dnia 19 września 2013 roku na kwotę 60.731,50 złotych netto (dowód: koreferat z dnia 19 września 2013 roku – k. 84 – 100 akt).

Pismem z dnia 5 lipca 2013 roku powód zwrócił się do pozwanej z wnioskiem o zwrot kosztów zabezpieczenia obiektu budowlanego przed skutkami ruchu zakładu górniczego w wysokości wynikającej z wykonanego kosztorysu (dowód: pismo powoda do pozwanej z dn. 5 lipca 2013 roku – k. 37 akt).

Pozwana w piśmie z dnia 10 lipca 2013 roku zaproponowała ugodowe załatwienie sprawy po przeprowadzeniu weryfikacji dokumentów złożonych przez powoda (dowód: pismo pozwanej z dn. 10 lipca 2013 roku – k. 38 akt). Natomiast w piśmie z dn. 24 października 2013 roku (...) przedstawiła stanowisko o braku możliwości zawarcia ugody co do zwrotu poniesionych nakładów na zabezpieczenie obiektu przed wpływem skutków eksploatacji przed rozpoczęciem planowanej eksploatacji (dowód: pismo pozwanej z dnia 24 października 2013 roku – k. 39 akt) Strona powodowa w piśmie z dnia

7 listopada 2013 roku zawarła ostateczne przedsądowe wezwanie pozwanej do zapłaty kwoty 69.544,87 złotych tytułem zwrotu kosztów zabezpieczenia przed skutkami ruchu zakładu górniczego (dowód: pismo powoda z dn. 7 listopada 2013 roku – k. 40 – 41 akt)

Decyzją nr (...) z dnia 4 października 2012 roku Prezydent Miasta R. zatwierdził projekt budowlany i udzielił (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w B. jako inwestorowi pozwolenia na budowę wedle projektu stanowiącego załącznik do przedmiotowej decyzji domu mieszkalnego na nieruchomości przy ul. (...) w R. na działce oznaczonej numerem geodezyjnym (...). Zatwierdzony projekt budowlany stanowiący załącznik do wniosku o pozwolenie na budowę zawiera adaptację projektu powtarzalnego budynku jednorodzinnego do warunków miejscowych, w tym m.in. analizę fundamentów pod kątem istniejących warunków gruntowych i geologiczno – górniczych. Przedmiotowa decyzja nie zawierała klauzuli o konieczności ustanowienia inspektora nadzoru inwestorskiego (dowód: decyzja nr (...) – k. 76 - 81 akt, pismo Prezydenta Miasta R. z dn. 24 kwietnia 2014 roku – k. 227 akt).

Przebieg przedmiotowej inwestycji został udokumentowany w dzienniku budowy nr (...)z 2013 roku. Z zapisów tych wynika, że w dniu 4 lutego 2013 roku: wykopano warstwę piachu gr. 50 cm zagęszczonego w istniejącym wykopie pod fundament, miało miejsce deskowanie ścian fundamentu z uwzględnieniem adaptacji do projektu polegającej na wprowadzeniu ściąągów żelbetowych na poziomie ław fundamentowych na warstwie chudego betonu gr. 10 cm. W dniu 6 lutego 2013 roku: wykonano zbrojenie fundamentowe i ściągi z uwzględnieniem wypuszczenia wyrostków z wieńca do zamontowania w słupie parteru. Natomiast w dniu 8 lutego 2013 roku miał miejsce odbiór zbrojenia fundamentów i betonowanie fundamentów. W dniu 22 lutego 2013 roku wykonano rozbiórkę deskowań ławy fundamentowej wraz z ściągami, wykonano izolację ścian fundamentowej ławy zgodnie z projektem wraz ze ściągami. W dniu 25 marca 2013 roku - wykonano wieńiec żelbetowy zgodnie z projektem celem zwieńczenia ścian fundamentowych, pod szerokim otworem w poprzecznej środkowej ścianie parteru kierownik budowy zalecił wykonanie kotwienia na długości minimum 80 cm poza krawędziami otworu nad nim(dowód: dziennik budowy nr 27 z 2013 roku – k. 147 – 152 oraz 183 – 188 akt, fotografie zapisane na płycie CD – k. 153 akt).

Na podstawie ugody z dnia 28 października 2013 roku zawartej pomiędzy pozwaną z małżonkami M. będącymi właścicielami sąsiedniej nieruchomości wypłacono tytułem zwrotu kosztów wykonanych w trakcie prowadzenia prac budowlanych zabezpieczeń przed wpływami III kategorii terenu górniczego kwotę 9.876,43 złotych (dowód: ugoda nr KZ 175-30/2013 – k. 202 – 203 akt). W odniesieniu do wskazanej nieruchomości

w dniu 10 września 2012 roku została wydana przez pozwaną informacja,

iż w rejonie objętym wnioskiem występują udokumentowane zasoby bilansowe możliwe do zagospodarowania po okresie koncesyjnym, tj. po 31 sierpnia 2020 roku, których eksploatacja w przyszłości w oparciu o obecne warunki techniczno-ekonomiczne projektowanej eksploatacji spowoduje wystąpienie deformacji powierzchni terenu trzeciej kategorii (dowód: informacja o warunkach geologiczno-górniczych z dn. 10 września 2012 roku – k. 204 – 205 akt). Ostatecznie decyzją Prezydenta Miasta R.

z dnia 7 listopada 2013 roku zatwierdzono projekt budowlany dla inwestorów E. M. oraz W. M. obejmujący zmianę do projektu budowlanego w zakresie zabezpieczenia budynku przed wpływem eksploatacji górniczej (dowód: decyzja Prezydenta Miasta R. z dnia 7 lutego 2013 roku - k. 209 -210 akt)

Natomiast na podstawie ugody z dnia 11 października 2013 roku zawartej pomiędzy pozwaną z A. G. będącym właścicielem sąsiedniej nieruchomości wypłacono tytułem zwrotu kosztów wykonanych w trakcie prowadzenia prac budowlanych zabezpieczeń przed wpływami II kategorii terenu górniczego kwotę 13.8272,19 złotych (dowód: ugoda nr(...)- k. 211 – 212 akt). W odniesieniu do wskazanej nieruchomości w dniu 27 czerwca 2012 roku została wydana przez pozwaną informacja, iż w rejonie objętym wnioskiem występują udokumentowane zasoby bilansowe możliwe do zagospodarowania po okresie koncesyjnym, tj. po 31 sierpnia 2020 roku, których eksploatacja w przyszłości w oparciu o obecne warunki techniczno-ekonomiczne projektowanej eksploatacji spowoduje wystąpienie deformacji powierzchni terenu drugiej kategorii (dowód: informacja o warunkach geologiczno-górniczych z dn. 27 czerwca 2012 roku – k. 213 – 214 akt).

W dniu 14 lutego 2014 roku (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w B. zawarła z powodem porozumienie, na mocy którego Spółka przeniosła na rzecz F. F. wszystkie przysługujące jej roszczenia z tytułu zabezpieczenia budynku położonego przy ul. (...) w R. przed szkodami górniczymi. Nadto Spółka oświadczyła, iż nie posiada jakichkolwiek roszczeń z powyższego tytułu względem (...) wobec ich przelania na powoda (dowód: porozumienie z dnia 14 lutego 2014 roku – k. 135 akt).

Na podstawie wpisów w dzienniku budowy oraz zdjęć z płyty CD biegła z zakresu budownictwa ze znajomością szkód górniczych ustaliła, iż wszystkie czynności związane z wykonaniem fundamentów oraz zabezpieczeń przed skutkami ruchu zakładu górniczego pozwanej zostały wykonane. Projekt jaki został na budynek powoda opracowany z uwagi na eksploatację górniczą przewidywał wykonanie ściągów przekątniowych żelbetowych oraz zwiększenie grubości podsypki piaskowej do 50 cm pod budynkiem. Niezależnie od powyższego do zakresu prac związanych z wykonaniem zabezpieczenia budynku przed wpływami eksploatacji górniczej należało wykonanie wykopów liniowych oraz izolacji pionowej ław i ściągów żelbetowych. Uzasadniony koszt robót budowlanych dotyczących zabezpieczenia budynku mieszkalnego położonego w R. przy ul. (...) stanowiącego własność powoda przed skutkami ruchu zakładu górniczego pozwanej wedle cen obowiązujących w II kwartale 2013 roku, przy zastosowaniu obowiązujących w tym okresie stawek roboczogodziny, narzutach oraz cenach materiałów wynosi 62.150,01 złotych netto (dowód: opinia biegłej sądowej M. L. z zakresu wykonawstwa i kosztorysowania w budownictwie – k. 274 – 289 akt, opinia uzupełniająca – k. 326 – 330 akt).

Ustalając powyższy stan faktyczny Sąd pierwszej instancji oparł się na przedstawionych przez strony dokumentach, których wiarygodność nie była kwestionowana. Podzielił także w pełni wnioski wynikające z opinii biegłej w zakresie, w jakim zaliczyła do uzasadnionych kosztów zabezpieczenia nieruchomości prace udokumentowane w dzienniku budowy oraz wyliczyła wartość elementów zabezpieczenia przedmiotowej inwestycji. Sąd ten uznał opinię biegłej co do ustalenia kosztów i zakresu zabezpieczeń przedmiotowego budynku za rzetelną, jasną, pełną, w sposób jasny i wyczerpujący wyjaśniającą kwestie podlegające rozpoznaniu w niniejszej sprawie.

W ocenie sądu pierwszej instancji żądanie powoda jest w znacznej części uzasadnione.

Roszczenie strony powodowej o zwrot nakładów koniecznych poniesionych w celu zapobieżenia powstania w obszarze inwestycji powoda obejmującej budowę domu mieszkalnego jednorodzinne ocenil ten sąd przez pryzmat uregulowania zawartego w art. 150 w zw. z art. 144, 145 oraz 148 ustawy z dn. 9 czerwca 2011 roku Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2014r., poz. 613).

Wedle wspomnianej regulacji przedsiębiorca górniczy zwraca właścicielowi poniesione nakłady konieczne na zabezpieczenie budynku przed skutkami wpływów eksploatacji górniczej. Zwrot kosztów zabezpieczenia obiektu budowlanego przed skutkami ruchu zakładu górniczego obejmuje jedynie uzasadnione koszty wykonanego zabezpieczenia. Dodatkowe i konieczne nakłady poniesione przy realizacji obiektu budowlanego na terenie górniczym stanowią w istocie różnicę kosztu wybudowania identycznych obiektów na terenie górniczym i poza tym terenem.

Zarzuty pozwanego odnośnie braku legitymacji powoda sąd pierwszej instancji uznał za nieuzasadnione. Powód jest właścicielem nieruchomości, a spółka (...) przeniosła na powoda wszystkie przysługujące jej roszczenia z tytułu dokonanych zabezpieczeń.

W ocenie Sądu pierwszej instancji rozpoznającego niniejszą sprawę przy rozpatrywaniu zasadności roszczenia strony powodowej o zwrot nakładów koniecznych związanych z zabezpieczeniem inwestycji powoda przed wpływami eksploatacji górniczej należało mieć na względzie treść wydanej przez pozwaną w dniu 31 maja 2012 roku informacji o warunkach geologiczno - górniczych, zgodnie z którą w rejonie nieruchomości powoda występują udokumentowane zasoby bilansowe możliwe do zagospodarowania po okresie koncesyjnym - po 31 sierpnia 2020 roku, których eksploatacja w przyszłości spowoduje wystąpienie deformacji powierzchni terenu trzeciej kategorii. Wobec takiej treści informacji zakładającej możliwą w przyszłości eksploatację oddziałującą na nieruchomość w

ocenie sądu pierwszej instancji każdy rozsądnie działający właściciel dokonałby stosownych zabezpieczeń inwestycji przed możliwymi do wystąpienia szkodami górniczymi. Twierdzenia strony pozwanej o bezzasadności wykonania zabezpieczeń prowadziłoby w istocie do niemożliwej do zaakceptowania tezy o możliwości domagania się w przyszłości przez powoda odszkodowania z tytułu uszkodzeń w wyniku szkód górniczych budynku posadowionego bez wykonania prac pozwalających na uniknięcie wystąpienia przedmiotowych szkód. W istocie niewykonanie zabezpieczeń przez powoda stanowiłoby przyczynienie się do możliwej do powstania w przyszłości szkody górniczej. Natomiast brak pewności ze strony pozwanej co do uzyskania koncesji na eksploatację górnictwem w rejonie obejmującym nieruchomość powoda, zdaniem sądu pierwszej instancji nie może stanowić przyczyny przerwania na powoda ryzyka polegającego na niewykonaniu robót zabezpieczających w toku realizowanej inwestycji. Inwestycja polegająca na budowie domu mieszkalnego jest przeznaczona na wiele lat, na okres wykraczający poza okres udzielonej pozwanej koncesji, zatem zasadnym było poszerzenie zakresu inwestycji o prace obejmujące zabezpieczenie miejsca swojego stałego zamieszkania przed wpływami przyszłej i możliwej eksploatacji. Wedle Sądu pierwszej instancji powyższe powodowało konieczność poniesienia przez stronę powodową koniecznych nakładów przy uwzględnieniu możliwego przyszłego zagrożenia powstania odkształceń terenu będących wynikiem eksploatacji prowadzonej przez pozwaną.

Wskazane dodatkowo konieczne nakłady poniesione przez F. F. przy budowie domu jednorodzinnego stanowiły zatem różnicę kosztów w wybudowaniu obiektu na terenie górnictwem i poza tym terenem. W takim rozumieniu w świetle powyższych przepisów jako zasadne uznał Sąd roszczenie strony powodowej o zwrot kosztów wykonania prac zabezpieczających zgodnie z przedłożonym projektem budowlanym, dziennikiem budowy i dokumentacją fotograficzną, które zaliczyć należało do prac mających na celu zapobieżenie powstania szkód górniczych na terenie inwestycji powoda.

Zdaniem sądu pierwszej instancji nie mogła odnieść zamierzonego rezultatu argumentacja pozwanej dotycząca braku zobowiązania inwestora do wykonania prac zabezpieczających i ustanowienia w treści decyzji administracyjnej nadzoru, ponieważ zasadność poniesienia kosztów zabezpieczenia budynku przed deformacją powierzchni terenu nie wynika z treści decyzji administracyjnej o wydaniu pozwolenia na budowę. Okoliczność zobowiązania właścicieli sąsiadujących w niewielkiej odległości z nieruchomością powoda – małżonków M. oraz A. G. w decyzji o pozwoleniu na budowę do wykonania zabezpieczenia przed wpływami eksploatacji górnictwem oraz ustanowienia inspektora nadzoru inwestorskiego przy braku tożsamego zobowiązania w odniesieniu do F. F. w ocenie Sądu pierwszej instancji nie może stanowić podstawy do przyjęcia wniosku o bezzasadność wykonania prac zabezpieczających przed wpływami eksploatacji górnictwem. Nie bez znaczenia pozostaje okoliczność uznania przez pozwaną roszczeń o zwrot nakładów koniecznych z tytułu prac zabezpieczających w odniesieniu do nieruchomości o analogicznych warunkach geologiczno – górniczych.

Wobec powyżej przedstawionej argumentacji Sąd pierwszej instancji przyjął zgodnie z wyliczeniami biegłej, iż wartość dodatkowych i koniecznych nakładów poniesionych przy realizacji obiektu budowlanego stanowiła kwota 62.150,01 złotych netto. Wskazana kwota winna zostać powiększona w odniesieniu do powoda o kwotę podatku VAT w stawce 23%, tj. o kwotę 14.294,50 złotych.

Swe rozstrzygnięcie Sąd pierwszej instancji oparł na podstawie art. 150 w zw. z art. 144, 145 oraz 148 ustawy z dn. 9 czerwca 2011 roku – Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2014 r., poz. 613 z późn. zm.) w zw. z art. 435 § 1 k.c. i zasądził kwotę 76.444,51 złotych wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 21 listopada 2013 roku, w pozostałym zakresie oddalając powództwo.

Podstawą orzeczenia o odsetkach był art. 481 § 2 k.c.

O kosztach postępowania Sąd orzekł w oparciu o przepis art. 100 k.p.c. zdanie drugie k.p.c. uznając, że powód uległ jedynie w nieznacznej części, w stosunku do swojego pierwotnego żądania. W pkt 4. wyroku Sąd na mocy art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach

w sprawach cywilnych w związku z art. 96 ust. 1 pkt 12 ustawy nakazał pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa kwotę 4.675,62 złotych tytułem opłaty od pozwu i wydatków na opinie biegłego, od których strona powodowa była zwolniona ustawowo.

Od wyroku tego wniosła apelację pozwana.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła:

I. Naruszenie przepisów prawa materialnego:

1. art. 146 ust. 1 w związku z art. 150 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku prawo geologiczne i górnicze poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, iż istnieje bezpośrednie zagrożenie wystąpienia szkód górniczych,

2. art. 148 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku prawo geologiczne i górnicze poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że nakłady poniesione przez powoda na zabezpieczenie nieruchomości przed wpływami działalności górniczej są uzasadnione, pomimo braku zasadnych podstaw i zasądzenie wyrokiem odszkodowania;

II. Naruszenie prawa procesowego:

1. art. 227 k.p.c. polegające na oparciu zaskarżonego wyroku na niekompletnym materiale dowodowym, wynikające z nieprzeprowadzenia przez sąd pierwszej instancji postępowania dowodowego, co do faktów mających kluczowe znaczenie dla sprawy wobec braku ustalenia przez sąd czy wystąpiło bezpośrednio zagrożenie szkodą górniczą, a tym samym błędne obciążenie pozwanej odpowiedzialności za nakłady poczynione celem zabezpieczenia wykonanych w budynku. Ewentualnie, nie wskazanie zakresu niezbędnych zabezpieczeń na prognozowane wpływy eksploatacji górniczej przy zastosowaniu wyłącznie uzasadnionych technicznie i ekonomicznie systemów i nie porównywanie tak ustalonego zakresu zabezpieczeń z dokonanymi przez powoda nakładami, co w konsekwencji prowadziło do niewykazania przez stronę powodową zasadności roszczenia;

2. art. 217 k.p.c. w związku z art. 286 k.p.c. i 290 § 1 k.p.c. przez przyjęcie opinii biegłej za wiarygodny dowód w sprawie i w związku z tym uznanie jej jako obiektywną oraz w sposób wyczerpujący i przekonujący umotywowaną, mimo niewyjaśnienia wszystkich zastrzeżeń do opinii zgłoszonych przez pozwaną,

3. naruszenie art. 217 k.p.c. w związku z art. 286 k.p.c. i art. 290 § 1 k.p.c. przez oddalenie wniosku pozwanej o przeprowadzenie dowodu z opinii innego biegłego, 4. naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. polegające na przekroczeniu zasad swobodnej oceny dowodów i nierozważeniu w sposób wszechstronny zebranego materiału dowodowego, co skutkuje dokonaniem nietrafnych ustaleń w zakresie przesądzenia, iż w rzeczywistości istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia szkód górniczych, a ewentualnie czy poniesione przez powoda nakłady były uzasadnione okolicznościach danej sprawy i stanowiły zabezpieczenia przed ewentualnymi szkodliwymi wpływami działalności górniczej,

- przy czym uchybienia te miały wpływ na rozstrzygnięcie niniejszej sprawie.

Wskazując na powyższe zarzuty wnosila o uchylenie zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów, w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje; ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania przy uwzględnieniu kosztów za obie instancje.

Powód wniósł o oddalenie apelacji, w odpowiedzi na apelację w powołał się na nowe dowody wskazujące na to, iż pozwana dysponuje aktualną koncesją na eksploatację złóż górniczych w obszarze górniczym (...), to jest o obszarze górniczym w granicach, którego znajduje się nieruchomość powoda.

W odpowiedzi na te zarzuty pozwana wyjaśniła, że w obecnej sytuacji eksploatacja żadnego zakładu górniczego pozwanej nie obejmuje zasięgiem spornej nieruchomości. W rejonie obejmującym przedmiotową nieruchomość występują wprawdzie udokumentowane zasoby bilansowe, które teoretycznie są możliwe do zagospodarowania po roku 2021 na warunkach nowej koncesji, lecz jedynie pod warunkiem wystąpienia przez pozwaną z wnioskiem o udzielenie nowej koncesji. Natomiast obecnie na nieruchomość powoda nie oddziałują wpływy działalności pozwanej. Sam fakt położenia obiektu na obszar górniczym nie stanowi podstawy do ubiegania się o zwrot kosztów poniesionych na wykonanie zabezpieczeń, bowiem wykonanie takich zabezpieczeń nie jest konieczne, a fakt, że

nieruchomość jest położona na obszarze górniczym nie jest wystarczająca do uzyskania zwrotu żądanych zabezpieczeń jeśli na tym terenie nie jest prowadzona eksploatacja. Biorąc zaś pod uwagę aktualną sytuację branży górniczej, proces restrukturyzacji i łączenie kopalń na chwilę obecną nie można stwierdzić, czy pozwana będzie prowadziła eksploatację na wybranym obszarze, nawet uzyskanie koncesji po roku 2021 nie daje żadnej pewności czy prowadzona po 2021 roku eksploatacja będzie wpływała na teren, gdzie znajduje się przedmiotowy obiekt.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja pozwanej jest uzasadniona, zatem musi odnieść skutek. Wbrew bowiem stanowisku sądu pierwszej instancji rację ma skarżąca, iż w tym stanie rzeczy nie było podstaw do zasądzenia na rzecz powoda zwrotu nakładów związanych z zabezpieczeniem budynku stanowiącego własność powoda przez szkodami górniczymi, które mogły wystąpić w przeszłości.

Przede wszystkim wskazać trzeba, że sąd pierwszej instancji uwzględnił powództwo ustalając taki stan faktyczny, jaki wynikał z twierdzeń powoda, a mianowicie, że nieruchomość, na której posadowiony jest budynek powoda znajduje się na terenie, w którym występują udokumentowane zasoby bilansowe możliwe do zagospodarowania po okresie koncesyjnym, tj. po 31 sierpnia 2020r., których eksploatacja w przyszłości spowoduje oddziaływania na nieruchomość powoda i wystąpienie deformacji terenu III kategorii. Sąd pierwszej instancji stanął na stanowisku, że w takiej sytuacji każdy rozsądnie myślący właściciel dokonałby stosownych zabezpieczeń nowobudowanego budynku. Natomiast w postępowaniu apelacyjnym powód starał się wykazać, że stan faktyczny jest inny, niż sam wskazywał w pozwie, a mianowicie, iż pozwana dysponuje aktualną koncesją na eksploatację złóż w obszarze górniczym (...), to jest w obszarze górniczym w granicach którego znajduje się nieruchomość powoda i, że nieruchomość powoda narażona jest na wpływ ruchu zakładu górniczego pozwanej.

Pozwana zarzutem tym zaprzeczała, podnosiła, iż na wskazanym obszarze górniczym nie prowadzi eksploatacji, której wpływy mogłyby oddziaływać na teren, na którym posadowiony jest budynek powoda.

Sąd Apelacyjny uzupełniał postępowanie dowodowe dopuszczając część wskazanych przez powoda dowodów celem wyjaśnienia tej kwestii. W ocenie Sądu Apelacyjnego podzielić trzeba dokonane przez sąd pierwszej instancji ustalenia faktyczne. Do tych ustaleń dodać należy, iż nieruchomość powoda położona jest w granicy obszaru górniczego (...), w granicy Terenu Górniczego (...). KWK (...) posiada koncesję nr (...) z dnia 9 października 1998r wydaną przez Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa na wydobywanie węgla kamiennego i metanu z terminem ważności do dnia 8 października 2021r. W wyżej wymienionej koncesji ustanowiono teren górniczy (...). Koncesja ta zezwala na prowadzenie eksploatacji górniczej w granicach miast R., K. i M. i zobowiązuje pozwaną do wydobywania kopaliny zgodnie z warunkami przedstawionymi w pismach uzgadniających udzielenie koncesji postawionymi przez organy samorządu terytorialnego. Roboty górnicze i wyrobiska prowadzone są w oparciu o (...) SA oddział KWK (...) w R. na lata 2014-2016 zatwierdzony decyzją Dyrektora Urzędu Górniczego w G. z dnia 23 grudnia 2013r.(...) oraz dodatki do Planu Ruchu.

W chwili obecnej eksploatacja KWK (...) ani żadnego innego zakładu górniczego nie obejmuje swym zasięgiem nieruchomości, na której posadowiony jest budynek powoda, nie jest prowadzona żadna eksploatacja, której wpływy mogłyby oddziaływać na budynek powoda.

Powyższe wynika także z dokumentów, którymi dysponował sąd pierwszej instancji i na podstawie których czynił ustalenia, a mianowicie z informacji o warunkach geologiczno- górniczych z dnia 31 maja 2012r, z których wynika, że w rejonie obejmującym nieruchomość powoda występują udokumentowane zasoby bilansowe możliwe do zagospodarowania po okresie koncesyjnym tj. po dniu 31 sierpnia 2020r., których eksploatacja w przyszłości w oparciu o obecne warunki techniczno- ekonomiczne projektowanej eksploatacji spowoduje wystąpienie deformacji powierzchni terenu trzeciej kategorii, a także z decyzji nr (...) z dnia 4 października 2012r Prezydenta Miasta R. zatwierdzającej projekt budowlany budynku powoda, zawierający m.in. analizę fundamentów pod kątem istnienia warunków gruntowych i geologiczno- górniczych, decyzja ta nie zawierała klauzuli o konieczności ustanowienia nadzoru inwestorskiego, tym samym nie zawierała obowiązku zabezpieczenia fundamentów przed

szkodami górnictwami. Wskazać bowiem trzeba, że zgodnie z art. 19 ust 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994r Prawo budowlane tj. Dz.U z 2016r., poz. 290) właściwy organ może w decyzji o pozwoleniu na budowę nałożyć na inwestora obowiązek ustanowienia inspektora nadzoru inwestorskiego, a także obowiązek zapewnienia nadzoru autorskiego, w przypadkach uzasadnionych wysokim stopniem skomplikowania obiektu lub robót budowlanych bądź przewidywanym wpływem na środowisko. Zgodnie z ustępem 2 tegoż artykułu Minister właściwy do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje obiektów budowlanych, przy których realizacji jest wymagane ustanowienie inspektora nadzoru inwestorskiego, oraz listę obiektów budowlanych i kryteria techniczne, jakimi powinien kierować się organ podczas nakładania na inwestora obowiązku ustanowienia inspektora nadzoru inwestorskiego. Natomiast rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 19 listopada 2001 r. w sprawie rodzajów obiektów budowlanych, przy których realizacji jest wymagane ustanowienie inspektora nadzoru inwestorskiego (Dz. U. z dnia 4 grudnia 2001 r.) określa rodzaje obiektów budowlanych, przy których realizacji jest wymagane ustanowienie inspektora nadzoru inwestorskiego, oraz listę obiektów budowlanych i kryteria techniczne, jakimi powinien kierować się organ podczas nakładania na inwestora obowiązku ustanowienia inspektora nadzoru inwestorskiego (§1). Z mocy zaś § 2 ust 1 c ustanowienie inspektora nadzoru inwestorskiego jest wymagane przy budowie budynków i budowli wymagających uwzględnienia ruchów podłoża, w tym spowodowanych wpływem eksploatacji górnictwa.

Powyższe daje podstawę do przyjęcia, że prawidłowy był stan faktyczny ustalony przez sąd pierwszej instancji, zgodny zresztą z twierdzeniami samego powoda w toku procesu przed sądem pierwszej instancji, a mianowicie, iż nieruchomość, na której znajduje się budynek znajduje się wprawdzie na terenie obszaru górnictwa pozwanej lecz nie jest tam prowadzona żadna eksploatacja, która obejmowałaby swoim zasięgiem nieruchomość powoda, natomiast znajdują się tam udokumentowane zasoby bilansowe, które są teoretycznie możliwe do zagospodarowania po roku 2021, pod warunkiem wystąpienia przez pozwaną z wnioskiem o nową koncesję i otrzymanie takowej. Dowody wskazywane przez powoda w postępowaniu apelacyjnym, z których Sąd Apelacyjny dopuścił dowód, a to wyrys miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta R., wydruków rejestrów obszarów górnictwa dotyczących obszaru górnictwa(...) oraz ugód z innymi osobami, a także wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach, sygn. akt IIC 455/14 nie dają wbrew zarzutom powoda podstaw do poczynienia innych ustaleń faktycznych.

Pozostałe (poza dopuszczonymi) wnioski dowodowe złożone przez powoda w postępowaniu apelacyjnym zostały oddalone, albowiem nie mają istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, są nadto także spóźnione w rozumieniu art. 381 kpc.

Zwrócić także uwagę należy, iż powszechnie znana jest (art. 228 kpc) trudna obecnie sytuacja w branży górnictwa, dokonywane procesy restrukturyzacji i łączenia kopalń, sprzedaż innym podmiotom kopalń, co pozwala na podzielenie zarzutu pozwanej, iż w chwili obecnej tym bardziej nie da się przewidzieć czy pozwana będzie po 2020r. prowadziła eksploatację w rejonie nieruchomości powoda.

Zatem rozpoznając apelację pozwanej należało rozważyć, czy w takim stanie faktycznym w jakim orzekał sąd pierwszej instancji żądanie powoda na uwzględnienie zasługiwało.

Sąd pierwszej instancji uwzględnił powództwo stając na stanowisku, iż „dysponując informacją zakładającą możliwą w przyszłości eksploatację oddziałującą na nieruchomość powoda każdy rozsądnie działający właściciel dokonałby stosownych zabezpieczeń przed możliwymi do wystąpienia szkodami górnictwami”. Powołał się na artykuły 144,145, 148 ustawy prawo górnictwa i art. 435 kc.

W ocenie Sądu Apelacyjnego stanowiska sądu pierwszej instancji podzielić nie można.

Rację ma sąd pierwszej instancji, iż w tym stanie rzeczy ma zastosowanie ustawa z dnia 9 czerwca 2016r.- prawo górnictwa i geologiczne (tj. Dz.U 2015.196 ze zm. – zwane dalej prawem górnictwami). Odpowiedzialność za szkody uregulowana jest w art. 144 – 152 tej ustawy. Art. 144 ust.1 stanowi, że właściciel nie może się sprzeciwić zagrożeniom spowodowanym ruchem zakładu górnictwa, który jest prowadzony zgodnie z ustawą. Może on jednak żądać naprawienia wyrządzonej tym ruchem szkody na zasadach ogólnych. Art. 144 ust.3 i art. 145 prawa górnictwa odsyła

do przepisów Kodeksu Cywilnego, art. 150 prawa górniczego stanowi, że przepisy o naprawianiu szkód stosuje się odpowiednio do zapobiegania tym szkodom. Błędnie, w ocenie Sądu Apelacyjnego sąd pierwszej instancji powołał się na art. 435kc. Artykuł ten dotyczy bowiem naprawienia już wyrządzonej szkody, a uszło uwagi sądu pierwszej instancji, że szkoda na nieruchomości powoda jeszcze nie powstała. Dlatego też, zdaniem Sądu Apelacyjnego w sprawie może mieć zastosowanie jedynie art. 439 kc, który dotyczy zapobiegania szkodzie. Zgodnie z tym artykułem ten, komu wskutek zachowania się innej osoby, w szczególności wskutek braku należytego nadzoru nad ruchem kierowanego przez nią przedsiębiorstwa lub zakładu zagraża bezpośrednio szkoda, może żądać ażeby osoba ta przedsięwzięła środki niezbędne do odwrócenia grożącego niebezpieczeństwa, a w razie potrzeby także, by dała odpowiednie zabezpieczenie. Należało zatem rozważyć czy w okolicznościach niniejszej sprawy powodowi zagraża bezpośrednio szkoda wywołana ruchem zakładu górniczego, prowadzonego zgodnie z ustawą. W obecnym stanie prawnym ruch zakładu górniczego może odbywać się tylko na podstawie planu ruchu zakładu górniczego zatwierdzonego w drodze decyzji właściwego organu nadzoru górniczego (art. 105 i 108 prawa górniczego). Zdaniem Sądu Apelacyjnego tylko w razie sporządzenia planu ruchu , zatwierdzonego przez właściwy organ nadzoru górniczego, można zasadnie mówić o tego rodzaju wysokim stopniu prawdopodobieństwa bezpośredniego zagrożenia szkodą w efekcie następstw planowanego ruchu zakładu górniczego by na podstawie art. 439kc uwzględnić powództwo zmierzające do zobowiązania osoby wskazanej w tym przepisie do przedsięwzięcia środków niezbędnych do odwrócenia grożącego niebezpieczeństwa , to jest by za zasadne uznać powództwo o zwrot kosztów wykonanych robót profilaktycznych. (Stanowisko podobne wyraził już Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 19 lutego 2016r., sygn. akt VACa 514/15).

Dlatego też, w okolicznościach niniejszej sprawy, w ocenie Sądu Apelacyjnego brak było podstaw do uwzględnienia powództwa, zatem zaskarżony wyrok należało z mocy art. 386 § 1 kpc zmienić i powództwo oddalić.

O kosztach orzeczono na mocy art. 102 kpc nie obciążając powoda kosztami procesu za obie instancje. Zdaniem Sądu Apelacyjnego w okolicznościach niniejszej sprawy zachodzi szczególnie uzasadniony wypadek pozwalający na nie obciążanie strony przegrywającej kosztami procesu. Powód był bowiem subiektywnie przekonany o zasadności swego żądania, a do takiego przekonania przyczyniła się strona pozwana proponując przed wytoczeniem procesu zawarcie ugody, z czego się następnie wycofała.

SSA Ewa Solecka	SSA Małgorzata Wołczańska	SSA Ewa Jastrzębska
-----------------	---------------------------	---------------------